

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гумантарний університет
Факультет документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій**

**АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.**

Рівне – 2021

УДК: 373

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 27.05.2021 р.)

Редакційна колегія:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Дейнега Олександр Вікторович** – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Юхименко-Назарук Ірина Анатоліївна** – доктор економічних наук, професор, декан факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ;
- Лісова Світлана Валеріївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Поліщук Наталія Валодимирівна** – доктор філософських наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Дупак Надія Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Фещук Юрій Вікторович** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Герасименко Олександр Анатолійович** – кандидат історичних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ.

Рецензент:

- Савченко Лариса Олексіївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ (Криворізький Національний університет);
- Шевців Зоя Михайлівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (Рівненський державний гуманітарний університет).

Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів. Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (м. Рівне, 28 квітня 2021 року). Рівне: РВВ РДГУ, 2021. 140 с.

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів”.

Розглядаються актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки фахівців профільної та вищої освіти, сфери обслуговування (Готельно-ресторанної справи), вимоги сучасної школи до якісної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, можливості впровадження сучасних педагогічних технологій у систему підготовки компетентного фахівця вищого навчального закладу.

Збірник призначений для науковців, викладачів, магістрів, здобувачів вищої освіти, а також для широкого кола читачів.

ЗМІСТ

<i>Герасименко О.А.</i> Реалізація та зміст дисципліни «Основи техніки і технологій» для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.	5
<i>Герасименко О.А., Коваль В.В.</i> Особливості використання методу наочності під час формування в учнів 7-8 класів вміння оздоблювати вироби різьбленням на уроках трудового навчання.	8
<i>Дупак Н.В.</i> Теоретико-методологічні засади професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи у контексті євроінтеграційних процесів.	14
<i>Жукова А.М.</i> Загальні концептуальні засади формування професійно-педагогічної компетентності у майбутніх педагогів.	19
<i>Кирильчук Ю.В.</i> Активізація навчально-пізнавальної діяльності особистості як необхідна умова підвищення якості підготовки майбутніх вчителів технологій.	25
<i>Кирильчук Ю.В., Лесковець А.М.</i> Теоретичні засади розвитку просторового мислення в учнів старших класів у процесі вивчення предмету «Технології» з використанням компетентнісно-орієнтованих технологій.	29
<i>Лісова С.В.</i> Особливості ефективної професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи в умовах вищого навчального закладу.	33
<i>Літвінчук С.Б.</i> Професійна підготовка майбутніх фахівців-аграріїв в контексті викликів сьогодення.	39
<i>Мойсеєць К.В.</i> Текстова вишивка як елемент кодування слів.	42
<i>Парфенюк О.В.</i> Аналіз графічної підготовки здобувачів вищої освіти у ЗВО України та зарубіжжя.	49
<i>Поліщук Н.В., Гречко В.О.</i> Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання та фахівців сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа) при вивченні дисципліни «Основи проектування та моделювання».	54
<i>Поліщук Н.В., Крунич В.Р.</i> Основи дизайну у професійній діяльності педагога професійного навчання та фахівця сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа).	62
<i>Саванчук О.А.</i> використання сучасних прогресивних технологій у формуванні творчої компетентності майбутнього вчителя трудового навчання.	70
<i>Симонович Н.В., Варфоломєєв Д.І.</i> Змістова характеристика проектно-технологічної компетентності учнів старших класів та її розвиток у процесі трудового навчання.	75
<i>Симонович Н.В., Король О.В.</i> Формування підприємницької компетентності учнів 10-11-х класів у процесі вивчення предмету «Технології».	80
<i>Сингаївський Д.В., Бохін Я.С.</i> Теоретичні основи розвитку графічної компетентності в учнів старших класів на гурткових заняттях з технічної творчості.	84

Улітіна К.А. Професійна підготовка фахівців у вищих закладах освіти в контексті Болонського процесу.	88
Фещук Ю.В., Боюка Ю.А. Графічна компетентність учнів старших класів та її розвиток на заняттях з предмету «Технології» з використанням SMART-технологій.	91
Фещук Ю.В., Герасименко О.А. Використання методу вправ у процесі вивчення профілю «Основи дизайну» в 10-х класах.	94
Фещук Ю.В., Качинська І.М. Теоретичні аспекти розвитку вмінь розробки структурованої документації в учнів старших класів на заняттях предмету «Технології».	99
Шурин О.І. Реалізація ІКТ у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.	103
Яциур М.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в профорієнтаційній підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	106
Яциур М.С. Формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	114
Яциур М.С., Кручик О.В. Професійна спрямованість учнів старших класів яка розвивається в процесі профільного навчання.	121
Яциур М.С., Максименко І.М. Професійні наміри старшокласників та їх розвиток у процесі профільного навчання.	128
Яремчук І.А. Формування професійних компетентностей сучасного вчителя трудового навчання.	133
Відомості про авторів.	137

8. Сидоренко В.К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів / В.К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. 2004. №4. С. 2-4.
9. Чобіток І.Ю. Проектна технологія навчання як засіб формування компетентностей учнів на уроках природничого циклу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gumal/pages/vyp14/Chobitok.pdf.

УДК: [373.5.016:331]:338.22-047.22

Н.В. СИМОНОВИЧ

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

О.В. КОРОЛЬ

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Рівненський державний гуманітарний університет

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 10-11-Х КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ»

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Оновлення шкільної економічної освіти, трансформаційних змін в суспільстві та економіці України і Європейського Союзу стало дуже важливим питанням. Такі зміни в суспільстві породжують новий попит на економічні знання як у школярів так і у дорослих. Школа повинна готувати учнів не лише як носіїв знань, а й як особистостей, що будуть конкурентноспроможними, здатними використовувати здобуті знання у будь якій сфері життя. Ці завдання допоможе розв'язати формування в учнів ключової підприємницької компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема формування ключових компетентностей учнів стала предметом дослідження багатьох науковців. На рівні загальних положень вона висвітлена в працях І. Зимньої, В. Краєвського, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, І. Родигіної, А. Хуторського; на рівні методики формування різних видів компетентностей учнів під час вивчення трудового навчання в роботах: А. Терещук (ключові компетентності); Н. Боринець (предметна компетентність); О. Мельник, В. Туташинський, В. Гащак (предметна, ключові компетентності); О. Коберник, В. Титаренко, О. Савченко (проектно-технологічна компетентність); О. Гур'янова, Н. Мироненко (інформаційна компетентність); О. Царенко (екологічна компетентність). Проте, проблема формування підприємницької

компетентності учнів під час вивчення предмету «Технології» досліджена недостатньо.

Формування цілей статті (постановка проблеми). Метою статті є розкриття суті, структури та змісту підприємницької компетентності учнів 10-11-х класів та особливостей її формування в процесі вивчення предмету «Технології».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Реалізація основних положень Державного стандарту базової і повної середньої освіти, Закон України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту освітньої галузі «Технології», провідними завданнями яких є цілісний розвиток особистості, підготовка її до життя і трудової діяльності, зокрема, потребують науково-обґрунтованих змісту та методики технологічної підготовки учнів закладів загальної середньої освіти, яка спрямована на формування готовності їх до праці в сучасному світі.

Стосовно старшої школи зміст освітньої галузі "Технологія" передбачає поглиблення в учнів знань про закономірності проектної, техніко-технологічної та побутової діяльності спираючись на знання з основ наук на рівні загальновиробничих закономірностей; всебічне ознайомлення з професією, що відповідає індивідуальним можливостям учня; формування в учнів здатності мобілізувати свої потенційні творчі можливості в різних видах діяльності.

У Державному стандарті загальної освіти запропоновано модернізацію змісту освіти на засадах компетентнісної парадигми. Традиційно мета шкільної освіти визначалася набором знань, умінь і навичок, якими має оволодіти учень. Сьогодні соціуму необхідні учні та випускники, готові змінюватись та пристосовуватись до нових потреб життя, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись удосконалювати життя. А це більшою мірою залежить не від отриманих знань, умінь і навичок, а від якостей, для позначення яких використовуються поняття компетенція і компетентність, які найбільше відповідають сучасному розумінню мети освіти [2].

Компетентнісна освіта – спроба вийти за межі традиційної парадигми навчання, коли результатом вважається система знань, умінь і навичок учня, а не його здатність діяти. Тому коротко можна визначити, що компетентнісна освіта – особистісно-діяльна. Звичний результат навчання: «знаю що...», змінюється у напрямі «знаю як...» [1].

Глумачний словник сучасної української мови за редакцією С.Гончаренка розглядає компетентність «як певну суму знань у особи, яка дозволяє їй судити про що-небудь, висловлювати переконливу, авторитетну думку. Компетентний – це той, хто знає, обізнаний у певній галузі; який має право за своїми знаннями або повноваженнями робити або вирішувати що-небудь, судити про що-небудь. Компетенція – це коло повноважень якої-небудь установи або особи; коло питань, в яких дана особа має знання, досвід». Слово «компетентність» походить від латинського «competens» (competentia), що в перекладі означає належний, здібний [7].

У педагогічному сенсі поняття компетенція частіше використовується для позначення:

- освітнього результату, який виражається в реальному володінні методами, засобами діяльності, у здатності розв'язувати поставлені завдання;
- такої форми сполучення знань, умінь і навичок, що дають змогу ставити і досягати мету щодо перетворення навколишнього середовища.

Українські вчені по-різному тлумачать поняття компетентності. Найбільшого поширення в вітчизняній науковій літературі набуло визначення компетентності як «сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію».

У Європейській довідковій системі підприємницька компетентність трактується як здатність особистості втілювати ідеї в сферу економічного життя, як інтегрована якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати та організувати підприємницьку діяльність [3]. Аналізуючи праці вчених щодо формування підприємницької компетентності, зокрема О. Проценко зазначає, що це складний, суперечливий, рівневий процес, який передбачає опанування особистістю підприємницьких знань, та становлення підприємницької поведінки та свідомості [5].

З точки зору психології, підприємницька компетентність — це особистісна якість, здібність, модель поведінки, необхідні для успішного вирішення певних бізнес-завдань та досягнення високих результатів у підприємницькій діяльності [6].

Дослідниця Ю. Миронович пов'язує підприємницьку компетентність зі спроможністю володіти засобами, що дають особі можливість ефективно організувати особисту та колективну підприємницьку діяльність [3].

Наявність підприємницької компетентності дає змогу особистості знаходити та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів у процесі виробництва, створювати і впроваджувати в економічне життя суспільства інновації, йти на певний ризик, необхідний для виконання поставленої мети.

Успіх підприємницької діяльності пов'язаний із самоорганізованістю, діловими та особистісними якостями підприємця, ефективністю управління бізнесом. Важливими є лідерські якості, уміння розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення в умовах невизначеності, працювати у команді, стимулювати й мотивувати зусилля працівників, створювати організаційні структури. Підприємницька компетентність передбачає здатність співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства, застосовувати технології [4].

Підприємницька компетентність – це інтегрована якість особистості, яка проявляється у мотивованій здатності до творчого пошуку, реалізації нових

ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми у повсякденному, професійному, соціальному житті [4].

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури, ми трактуємо поняття «підприємницька компетентність» як сукупність якостей, знань, які допомагають особистості успішно та якісно вирішувати бізнес-завдання та досягати високих результатів в підприємницькій діяльності.

Формування підприємницьких умінь відбувається вже тоді, коли учні беруть участь в учнівському самоврядуванні та дослідницькій діяльності, виконують роль організаторів шкільних справ, обирають майбутню професію, планують створення власної справи тощо. Проте, вже на сучасному етапі формування підприємницької компетентності починається з початкової школи, адже на основі ринкових умов, вже на даному віці молодші школярі мають ознайомитися з основами економічних істин, понять, категорій, явищ, з потребами людей [5].

Підприємницька компетентність складається з таких компонентів:

1. Наявні знання про економіку та підприємницьку діяльність.
2. Ставлення особи до таких підприємницьких чеснот як свобода вибору, чесність, розсудливість у фінансових справах.
3. Психологічні якості: витримка під час роботи в ситуаціях, пов'язаних із ризиком, ініціативність, цілеспрямованість, емоційна врівноваженість.
4. Уміння організувати, планувати, презентувати, обирати, керувати та обговорювати.

Якщо в учня сформована підприємницька компетентність, він може розв'язувати низку актуальних завдань:

- ✓ реалізовувати проект, у якому його власні потреби мають спільне з потребами суспільства;
- ✓ орієнтуватися в етиці трудових відносин, вести переговори;
- ✓ реально оцінювати власні можливості та потреби ринку праці;
- ✓ складати плани бізнес-проектів та та, за наявності відповідних ресурсів, успішно їх утілювати;
- ✓ презентувати результати власної діяльності.

Можна зазначити, що формування підприємницької компетентності є надзвичайно важливою справою, адже знання, уявлення про умови та особливості підприємницької діяльності вкрай необхідні для підростаючого покоління, яке вже скоро увійде в доросле самостійне життя

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі вищезазначеного цілеспрямоване формування підприємницької компетентності сприятиме повноцінному розвитку особистості, що готова змінювати, удосконалювати умови свого життя та суспільства, вільно обирати життєвий шлях.

Перспективи подальших досліджень у зазначеному напрямку полягають у розробці змісту та методики використання освітніх квестів для формування

підприємницької компетентності учнів 10-11-х класів у процесі вивчення предмету «Технології» та експериментальної перевірки їх ефективності.

Список літератури:

1. Бібік Н.М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. Науковий часопис НПУ ім. Михайла Драгоманова. серія 17 (вип. 17). 2010.
2. Державний стандарт – запорука якісної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Технології»: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1393. Трудова підготовка в сучасній школі. 2012. № 2-3. С. 2-9.
3. Миронович Ю. Формування ключових життєвих компетентностей в аспекті ціннісних орієнтацій студентської молоді / Ю. Миронович, Л. Пашко. Львів: Вісник Львів ун-ту. Сер. пед. 2006. Вип. 21. Ч. 1. С. 42-47
4. Овчарук О.В. Інтеграція підприємницької компетентності до змісту навчальних програм середньої освіти: концептуальні підходи. Економіка в школах України: науково-методичний журнал. 2018 р. № 1 (158). С. 4-18.
5. Проценко О. Підприємницькі уміння як складник життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 30 (83). С. 298-301.
6. Спенсер Л.М. Компетенции на работе. Модели максимальной эффективной работы. пер. с англ. Москва. 2005. 384 с
7. Український педагогічний словник / авт.-уклад. С.У. Гончаренко. Рівне. Волинські береги. 2011. 519 с.

УДК: [373.5.015.31:62]:76

Д.В. СИНГАЇВСЬКИЙ

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри професійної освіти,

трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

Я.С. БОХІН

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології),

Рівненський державний гуманітарний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні перед педагогами стоїть завдання переходу до формування компетентних випускників школи, які б могли у своїй майбутній діяльності поєднувати

Наукове видання

АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.

Упорядники: Герасименко Олександр Анатолійович,
Дупак Надія Василівна,
Поліщук Наталія Володимирівна,
Симонович Наталія Василівна,
Фещук Юрій Вікторович

Друкується без редакційної правки

Відповідальний за випуск Лісова С.В.

Здано до набору 19.04.2021 р. Підписано до друку 26.05.2021 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 11,1.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету,
33028, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12